

คู่มือและแนวทางในการปฏิบัติ

พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542

สารบัญ

1. บทนำ.....	3
2. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์.....	3
2.1 เหตุผลความจำเป็น.....	4
2.2 วัตถุประสงค์.....	5
3. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติทุนของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542	5
3.1 รัฐวิสาหกิจที่อยู่ในข่ายที่จะใช้พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542.....	5
3.2 ขอบเขตการแปลงเป็นบริษัท.....	6
3.3 การโอนสินทรัพย์และการกำหนดมูลค่าหุ้นและจำนวนหุ้น.....	6
3.4 พนักงาน.....	7
3.5 การค้ำประกันเงินกู้ และสิทธิการใช้ที่ราชพัสดุหรือที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน	7
3.6 การโอนอำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ของรัฐวิสาหกิจไปยังบริษัท	8
3.7 การยุบเลิกรัฐวิสาหกิจ.....	8
4. ขั้นตอนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542	9
5. คำอธิบายรายการมาตรา	11

ภาคผนวก - สรุปความเป็นมาของกฎหมาย

1. บทนำ

พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ถึงแม้จะถูกจัดอยู่ในกฎหมายฟื้นฟูเศรษฐกิจฉบับหนึ่ง ในจำนวน 11 ฉบับก็ตาม แต่โดยข้อเท็จจริงแล้ว พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 เป็นเพียงกฎหมายที่เป็น เครื่องมือช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่รัฐวิสาหกิจที่ยังไม่มีสถานะเป็นบริษัทให้แปลงเป็นบริษัท (Corporatisation) ได้ โดยรวดเร็วและเป็นไปตามขั้นตอนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มีเนื้อหาสาระที่ก้าวล่วงไปถึงการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (Privatisation) แต่อย่างใด ถึงแม้รัฐวิสาหกิจจะแปลงเป็นบริษัทแล้ว บริษัทนั้นก็ยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่เช่นเดิม สำหรับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจโดยการจำหน่ายหุ้นให้กับเอกชนรวมทั้งประชาชนทั่วไปและพนักงานนั้น เป็นขั้นตอนต่อไปที่อยู่นอกเหนือจากขั้นตอนต่าง ๆ ที่พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้

นโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจจะพิจารณาโดยคณะกรรมการกำกับนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจ (กนร.) และการนำนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปสู่การปฏิบัติจะต้องพิจารณาถึงความพร้อมและความเหมาะสม รวมถึงโครงสร้างองค์กรและโครงสร้างตลาดสินค้าบริการของ รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ก่อนที่จะให้เอกชนมาร่วมกิจการ รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนในการกำหนดให้จัดตั้งองค์กรกำกับดูแลรายสาขา ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการกำหนดราคา กำหนดคุณภาพและกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของบริการ ให้มีความเป็นธรรมต่อผู้บริโภคและผู้ลงทุน และรวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภคด้วย ทั้งนี้ เพื่อแยกการกำกับดูแลออกจาก การให้บริการของรัฐวิสาหกิจ

อย่างไรก็ดี ในพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการ คณะหนึ่งซึ่งมีอำนาจในการวางหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเพื่อให้การดำเนินการของบริษัทมีคุณภาพ และ อัตราค่าบริการหรือราคาที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ทั้งผู้ประกอบการธุรกิจ และผู้บริโภค ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวเปรียบได้กับองค์กรกำกับดูแลรายสาขาฯ จัดตั้ง ภายใต้พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ก่อนจะเป็นองค์กรกำกับดูแลการซึ่งมีกฎหมายจัดตั้งต่อไป

2. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ได้เริ่มมีการพิจารณาเมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้ว ทั้งนี้ เนื่องจากภาครัฐต้องการเพิ่มบทบาทภาคเอกชนในรัฐวิสาหกิจโดยการให้เอกชนเข้ามาร่วมถือหุ้นในกิจการบางส่วน หรือขายหุ้นแก่ประชาชนโดยผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อระดมทุนมาใช้ในกิจการของรัฐ โดยการให้บริการของรัฐวิสาหกิจนั้น ยังคงดำเนินการอยู่ต่อไปอย่างต่อเนื่อง และพนักงานก็ยังคงมีงานทำอยู่ต่อไป แต่ในขณะนั้นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกา หรือตั้งขึ้นโดยมติคณะรัฐมนตรี ยังมีทุนเป็นก้อน ทำให้ไม่สามารถ

เพิ่มบทบาทภาคเอกชนโดยการให้เอกชนเข้ามาร่วมถือหุ้นได้ หากรัฐประสงค์จะเพิ่มบทบาทภาคเอกชนโดยวิธี ดังกล่าว จะต้องแก้ไขกฎหมายจัดตั้งที่ฉบับซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจแห่งชาติในขณะนั้น จึงได้มีดำริให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการ่างกฎหมายกลางขึ้นมาฉบับหนึ่ง เพื่อให้รัฐวิสาหกิจที่มีทุนเป็นก้อนสามารถแปลงเป็นหุ้นในรูปแบบบริษัทได้ และได้มีการนำเสนอรัฐบาลในขณะนั้น แต่เนื่องจากปัญหาการยอมรับเรื่องการแปรรูปรัฐวิสาหกิจและปัญหาความเข้าใจของพนักงานและประชาชน รัฐบาลจึงได้ขอถอนร่างกฎหมายดังกล่าวมาพิจารณาเพื่อความรอบคอบอีกครั้งหนึ่ง

ต่อมาเมื่อได้มีการประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับพนักงานรัฐวิสาหกิจและประชาชนเกี่ยวกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจมากยิ่งขึ้นพอสมควรในระดับหนึ่งแล้ว กระทรวงการคลังจึงได้ดำเนินการปรับปรุงพระราชบัญญัติ ทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวนโยบายการให้เอกชนร่วมถือหุ้นในรัฐวิสาหกิจเรื่อยมาเป็นลำดับจนถึงฉบับปัจจุบัน และขณะนี้พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 ธันวาคม 2542

2.1 เหตุผลความจำเป็น

(1) รัฐวิสาหกิจถือเป็นกิจการที่ราชการที่เอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการให้บริการพื้นฐานแก่ประชาชน เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ น้ำประปา เป็นต้น และถือเป็นภาคสำคัญอีกภาคหนึ่งที่มิบทบาทสำคัญต่อการสนับสนุน พื้นฟูเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศให้พ้นจากวิกฤติโดยเร็ว นอกจากนี้ การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจโดยเฉพาะกิจการโทรคมนาคมและการขนส่งยังเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น รัฐวิสาหกิจจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับนโยบายและโครงสร้างในการบริหารงานและการลงทุนให้ทันสมัยและมีศักยภาพในการแข่งขันด้วย

(2) อย่างไรก็ตาม โครงสร้างและการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจในปัจจุบันที่กว่าร้อยละ 80 จัดตั้งขึ้นโดย กฎหมายเฉพาะอยู่ในรูปองค์การของรัฐ มิได้อยู่ในรูปบริษัท ทำให้การปรับโครงสร้างให้มีประสิทธิภาพทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทำได้โดยไม่คล่องตัว เพราะต้องเสนอขอแก้ไขกฎหมายจากรัฐสภา ซึ่งมีหลายขั้นตอนและใช้เวลานาน แต่ขณะเดียวกันการลงทุนของรัฐวิสาหกิจโดยเฉพาะกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ จำเป็นต้องใช้เงินทุนเพื่อขยายงานสูงมาก ในขณะที่งบประมาณที่จะใช้ขยายงานถูกจำกัดทั้งด้านการลงทุนด้วยรายได้ของตนเอง การกู้เงินจากต่างประเทศ หรือการขอเงินงบประมาณอุดหนุนจากภาครัฐ

(3) จากความจำเป็นและข้อจำกัดดังกล่าว รัฐวิสาหกิจที่อยู่ในรูปองค์การของรัฐในปัจจุบัน จึงหาทางออกด้วยการจัดตั้งบริษัทลูกขึ้น แล้วโอนอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการผ่านบริษัทลูก ซึ่งทำให้บริษัทลูกเหล่านี้มีความคล่องตัวในการบริหารงานเช่นเดียวกับเอกชน รวมทั้งสามารถที่จะระดมทุนขยายงานด้วยตนเอง ไม่ต้องพึ่งภาครัฐ โดยการร่วมทุนกับภาคเอกชนหรือกระจายหุ้นผ่านตลาดหลักทรัพย์

แห่งประเทศไทย ตัวอย่างคือ บริษัทจัดการทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) (บริษัทลูกของการประปาส่วนภูมิภาค) บริษัท ปตท. ส.ผ. จำกัด (มหาชน) (บริษัทลูกของ ปตท.) สำหรับรัฐวิสาหกิจที่เป็นองค์การของรัฐบางแห่งต้องการดำเนินการเช่นนี้บ้างก็ไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะกฎหมายจัดตั้ง มิได้เปิดโอกาสให้รัฐวิสาหกิจเหล่านั้นจัดตั้งบริษัทลูกได้ ทำให้รัฐวิสาหกิจต้องเสนอขอแก้ไขกฎหมายจัดตั้งต่อรัฐสภาเป็น รายแห่งเพื่อขอเปลี่ยนเป็นบริษัทหรือตั้งบริษัทลูกได้ ซึ่งต้องใช้เวลาในการเสนอกฎหมายนานทำให้กว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง ก็ไม่ทันต่อสถานการณ์แล้ว

2.2 วัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือของรัฐเมื่อมีความจำเป็น ต้องเปลี่ยนสถานะของรัฐวิสาหกิจจากรูปแบบเดิมที่เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทองค์การของรัฐตามที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นให้เป็นรูปแบบบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด แต่ยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทหนึ่ง (เช่นเดียวกับบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) หรือบริษัท ขนส่ง จำกัด) โดยมีการเปลี่ยน “ทุน” ของรัฐวิสาหกิจเดิม เป็น “ทุนเรือนหุ้น” ของบริษัทที่รัฐถือหุ้นทั้งหมด และยังคงให้อำนาจหน้าที่เช่นเดิม รวมทั้งให้พนักงานมีฐานะเป็นเช่นเดียวกับที่เคยเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจเดิม ทั้งนี้ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการปรับโครงสร้างองค์กรของรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินกิจการ และเพื่อเปิดโอกาสให้การระดมทุนจากตลาดทุนกระทำโดยสะดวกภายหลังจากที่ได้มีการเตรียมการปรับโครงสร้างการบริหารงานภายในรัฐวิสาหกิจ ความพร้อมของรัฐวิสาหกิจและโครงสร้างด้านการตลาดของกิจการรัฐวิสาหกิจเรียบร้อยแล้วเพื่อให้รัฐวิสาหกิจนั้นมีประสิทธิภาพและมีขีดความสามารถในการแข่งขันกับภาคเอกชนได้

3. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติทุนของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542

3.1 รัฐวิสาหกิจที่อยู่ในข่ายที่จะใช้พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542

“รัฐวิสาหกิจ” ตามคำจำกัดความที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทองค์การของรัฐบาลหรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ รัฐวิสาหกิจประเภทนี้เป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งโดยมีกฎหมายเฉพาะของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา หรือพระราชกำหนดก็ตาม เช่น การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ฯลฯ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งตามระเบียบซึ่งไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล เช่น โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง โรงงานไฟฟ้า โรงงานสุรา กรมสรรพสามิต โรงพิมพ์ตำรวจ กรมตำรวจ สำนักงานธนุเคราะห์ กรมประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

ประเภทบริษัท ซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด โดยรัฐหรือรัฐวิสาหกิจถือหุ้นมากกว่าร้อยละ 50 เช่น บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) บริษัทขนส่ง จำกัด บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด ฯลฯ

รัฐวิสาหกิจที่อยู่ในข่ายสามารถใช้พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ได้ คือ รัฐวิสาหกิจ ประเภทองค์การของรัฐบาลหรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของซึ่งจัดตั้งโดยกฎหมาย เฉพาะหรือระเบียบข้อบังคับ สำหรับรัฐวิสาหกิจที่มีสถานภาพเป็นบริษัทอยู่แล้ว ไม่ต้องใช้กฎหมายนี้ เพราะมีรูปแบบเป็นบริษัทอยู่แล้ว

พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 มิได้เป็นกฎหมายในลักษณะบังคับให้ รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง ต้องแปลงสภาพเป็นบริษัท แต่เป็นเพียงเครื่องมือที่นำมาใช้เมื่อรัฐวิสาหกิจที่อยู่ใน ประเภทองค์การของรัฐบาล หรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของต้องการแปลงเป็นบริษัท ซึ่งเมื่อ รัฐวิสาหกิจเหล่านั้นแปลงเป็นบริษัทแล้ว บริษัทดังกล่าวก็ยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่เช่นเดิม เนื่องจากกระทรวงการคลังถือหุ้นทั้งหมด โดยบริษัทยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ตรงเท่าที่รัฐยังคงถือ หุ้นในบริษัทนั้นมากกว่าร้อยละ 50 แต่เมื่อรัฐจำหน่ายหุ้นในบริษัทดังกล่าวจนรัฐถือหุ้นต่ำกว่าร้อยละ 50 แล้ว บริษัทนั้นจึงจะกลายเป็นบริษัทเอกชนเต็มรูปแบบ

3.2 ขอบเขตการแปลงเป็นบริษัท

พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดขอบเขตการแปลงเป็นบริษัทไว้อย่าง ยืดหยุ่นซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในทางปฏิบัติได้หลายวิธี โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของรัฐวิสาหกิจแต่ละ แห่งดังนี้

- รัฐวิสาหกิจหนึ่งจะเปลี่ยนทุนเป็นทุนเรือนหุ้นและจัดตั้งเป็นบริษัทเดียวหรือหลาย บริษัทก็ได้
- รัฐวิสาหกิจหนึ่งจะเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นของหลายบริษัทนั้น จะกระทำในคราว เดียวกันหรือไม่ก็ได้
- รวมกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนของหลายรัฐวิสาหกิจมาจัดตั้งเป็นบริษัทเดียวหรือ หลายบริษัทก็ได้

3.3 การโอนสินทรัพย์และการกำหนดมูลค่าหุ้นและจำนวนหุ้น

ณ วันที่มีการจดทะเบียนบริษัท ให้บรรดากิจการ สิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบ และสินทรัพย์ของ รัฐวิสาหกิจโอนไปเป็นของบริษัท โดยการโอนสินทรัพย์นั้น จะโอนไปตามราคาในบัญชี จึงไม่ต้องมีการ ประเมินราคาสินทรัพย์ใหม่ การประเมินราคาสินทรัพย์ใหม่จะกระทำต่อเมื่อมีการจำหน่ายหุ้นเดิมหรือหุ้น เพิ่มทุนออกไป

สำหรับการกำหนดจำนวนหุ้นและมูลค่าหุ้น สามารถกระทำได้โดยการนำทุนประเดิม ซึ่งอาจจะมาจากงบประมาณแผ่นดินมาจดทะเบียนเป็นทุนจดทะเบียน ในส่วนของรายการอื่น ๆ ที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้น เช่น ส่วนเกินทุนกำไรสะสม ก็ยังคงอยู่อย่างเดิมในบัญชีทุนของบุคคลของบริษัทนั้น

3.4 พนักงาน

พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 กำหนดว่าในวันจดทะเบียนบริษัท ให้พนักงานของบริษัท ดังกล่าวที่จัดตั้งขึ้นโดยการเปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัทนั้น ได้รับเงินเดือนค่าจ้าง และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ไม่น้อยกว่าที่เคยได้รับอยู่เดิม และให้นับอายุงานต่อเนื่องโดยไม่มีการเลิกจ้าง โดยให้ถือว่าเวลาการทำงานของพนักงานใน รัฐวิสาหกิจเดิมเป็นเวลาการทำงานในบริษัท และเนื่องจากสภาพของบริษัสนั้น มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจเหมือนเช่นเดิม พนักงานที่โอนมาเป็นพนักงานของบริษัทจึงยังคงมีฐานะเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจภายใต้กฎหมายว่าด้วยพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์เหมือนเดิม ในส่วนของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซึ่งตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และมีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกออกมาต่างหากจากองค์กร จึงต้องกำหนดให้ชัดเจนไว้ในกฎหมายนี้ว่าให้กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับพนักงานขององค์การรัฐวิสาหกิจเดิมที่เปลี่ยนสภาพเป็นบริษัทยังคงอยู่ต่อไป โดยให้บริษัทมีฐานะเป็นนายจ้างร่วมกับองค์การเดิมหรือแทนองค์การเดิมแล้วแต่กรณี

สำหรับรัฐวิสาหกิจใดที่จะแปลงเป็นบริษัทที่มีกองทุนบำเหน็จประเภทเดียว หรือมีทั้งกองทุนบำเหน็จและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพนั้น เนื่องจากกองทุนบำเหน็จมิได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลและไม่ได้จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายเฉพาะเช่นเดียวกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ในกรณีนี้ กองทุนบำเหน็จจะถูกโอนไปตามมาตรา 24 ของกฎหมายนี้อยู่แล้ว

3.5 การค้ำประกันเงินกู้ และสิทธิการใช้ที่ราชพัสดุหรือที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน

พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ว่า ในวันจดทะเบียนบริษัท หนี้ของรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังค้ำประกันอยู่แล้วก็ให้กระทรวงการคลังค้ำประกันต่อไป เพื่อให้เป็นไปตามภาระผูกพันในสัญญาที่มีอยู่เดิมอันจะทำให้กิจการสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการแปลงสภาพจากองค์การของรัฐมาเป็นบริษัท ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนตัวลูกหนี้ อีกทั้งเป็นข้อผูกพันที่รัฐได้ทำไว้กับเจ้าหนังก่อนแล้ว นอกจากนี้รัฐวิสาหกิจหลายแห่งกู้ยืมเงินมาจากสถาบันการเงินต่างประเทศ ถ้ารัฐไม่ค้ำประกันต่อไปอาจทำให้เจ้าหนี้เรียกชำระหนี้คืนเงินกู้ทั้งหมดซึ่งเป็นจำนวนที่สูงมาก โดยรัฐไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ดังกล่าวทั้งหมดในคราวเดียวกันได้ ดังนั้น รัฐโดยกระทรวงการคลังจึงยังจำเป็นต้องค้ำประกันหนี้นั้นต่อไป อย่างไรก็ตาม กฎหมายได้บัญญัติให้ภาระการค้ำประกันนั้นอาจถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมได้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นการปฏิบัติตามหลักของธุรกิจทั่วไปมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับหนี้ใหม่ของบริษัท การค้ำ

ประกันจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติกำหนดอำนาจกระทรวงการคลังในการค้ำประกัน พ.ศ. 2510 เช่นเดิม

ส่วนสิทธิการใช้ที่ราชพัสดุหรือที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่รัฐวิสาหกิจเคยมีอยู่ ให้บริษัท มีสิทธิในการใช้ที่นั้นต่อไป แต่ต้องจ่ายค่าตอบแทนเป็นรายได้แผ่นดินตามที่กระทรวงการคลังกำหนด เพื่อให้การดำเนินการของบริษัทสอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้นในแง่ของการสะท้อนถึงต้นทุนการดำเนินงาน

3.6 การโอนอำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ของรัฐวิสาหกิจไปยังบริษัท

ในกรณีที่ กฎหมายจัดตั้งของรัฐวิสาหกิจที่มีการเปลี่ยนทุนเป็นทุนเรือนหุ้นหรือกฎหมายอื่น มีบทบัญญัติให้อำนาจรัฐวิสาหกิจดำเนินการใด ๆ ต่อบุคคล ทรัพย์สิน หรือสิทธิของบุคคล หรือมีบทบัญญัติ ให้การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจนั้น ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการใด หรือได้รับยกเว้น การปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องใด หรือมีบทบัญญัติให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจนั้นเป็นกรณีเฉพาะ หรือมี บทบัญญัติคุ้มครองกิจการพนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ ให้ถือว่าบทบัญญัตินั้นยังคงมีผลใช้บังคับ ต่อไป อย่างไรก็ตาม อำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ที่ว่านั้น อาจจำกัดหรืองดได้

การกำหนดให้บริษัท (ที่เป็นรัฐวิสาหกิจ) คงมีอำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ดังกล่าวข้างต้นให้ ดำเนินการ โดยออกเป็นพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 26 โดยถือหลักว่าบริษัทจะมีอำนาจ สิทธิ หรือ ประโยชน์ เพียงเท่าที่จำเป็นต่อการดำเนินงานที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และอาจกำหนดให้อำนาจ นั้นเป็นของคณะกรรมการคณะหนึ่งคณะใดก็ได้

คณะกรรมการดังกล่าว มีอำนาจวงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้อำนาจต่าง ๆ เพื่อให้ การดำเนินการของบริษัทมีคุณภาพและมีอัตราค่าบริการหรือราคาที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายทั้งผู้ประกอบการ และผู้บริโภค ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้เปรียบเหมือนกับคณะกรรมการที่ทำหน้าที่เป็นองค์การกำกับรายสาขา ก่อนที่จะมีกฎหมายว่าด้วยการกำกับรายสาขาเป็นการถาวรต่อไป

อำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ ที่ออกเป็นพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 26 สิ้นสุดลงเมื่อมีการ ตรากฎหมายว่าด้วยการดำเนินการ (องค์การกำกับรายสาขา) หรือเมื่อบริษัทนั้นสิ้นสภาพการเป็น รัฐวิสาหกิจ (รัฐถือหุ้นน้อยกว่าร้อยละ 50)

3.7 การยุบเลิกรัฐวิสาหกิจ

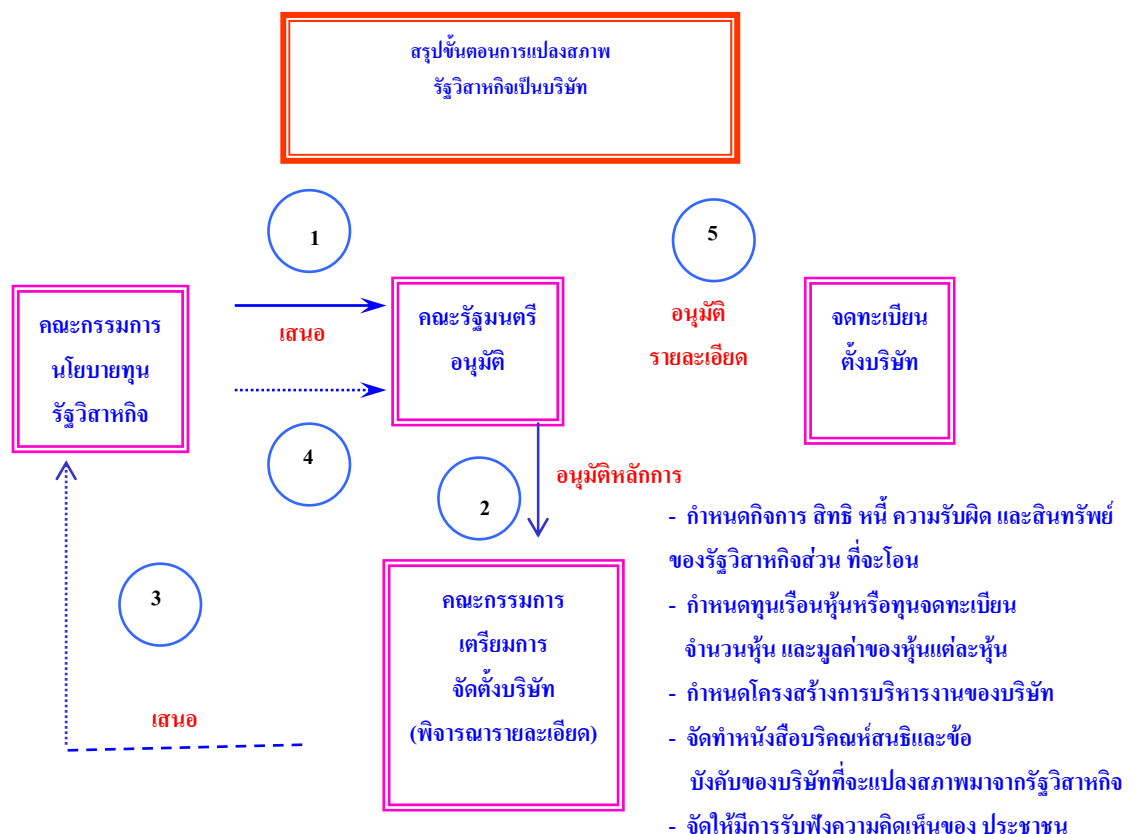
เมื่อได้เปลี่ยน “ทุน” ของรัฐวิสาหกิจใดเป็น “ทุนเรือนหุ้น” และจัดตั้งเป็นบริษัททั้งองค์กร แล้ว กฎหมายนี้ได้กำหนดให้ยกเลิกกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้นตามเงื่อนไขที่กำหนดในพระราช กฤษฎีกาตามมาตรา 28 เพื่อลดภาระที่จะต้องตรากฎหมายยกเลิกกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจเป็นรายฉบับ ในภายหลัง แต่ในกรณีที่รัฐวิสาหกิจเดิมมีอำนาจ สิทธิหรือประโยชน์ ตามกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจอยู่ และ

มีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดให้บริษัทมีอำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ดังกล่าวก็ให้ถือว่าบทบัญญัติของกฎหมายจัดตั้งที่ยกเลิกนั้นยังคงใช้บังคับได้ต่อไป ตามระยะเวลาที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 26 (ซึ่งเป็นพระราชกฤษฎีกาที่กำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท (ที่เป็นรัฐวิสาหกิจ)) เพื่อดำเนินงานของบริษัทที่แปลงมาจากองค์การของรัฐยังคงดำเนินการอยู่ต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

การที่มาตรา 28 บัญญัติให้ในกรณีที่มติดคณะรัฐมนตรียุบเลิกรัฐวิสาหกิจใด ให้ถือว่ากฎหมายจัดตั้ง รัฐวิสาหกิจเป็นอันยกเลิกไปนั้น มิได้หมายความว่ากฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้นถูกยกเลิกโดยมติคณะรัฐมนตรี แต่หมายถึงมติคณะรัฐมนตรีที่ให้ยุบเลิกรัฐวิสาหกิจใดเป็นเพียงเงื่อนไข ส่วนการยกเลิกกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจต้องเป็นไปตามเวลาที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นเพื่อการนั้น ซึ่งเป็นเงื่อนไข และเมื่อเงื่อนไขและเงื่อนไขครบทั้งสองประการแล้ว กฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจจึงถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ มาตรา 28 นี้ เมื่อการยกเลิกกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่เป็นพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดหรือประกาศของคณะปฏิวัติได้ดำเนินการโดยพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ ที่มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว ก็จะเป็นการยกเลิกโดยกฎหมายที่มีลำดับชั้นของกฎหมายเดียวกัน

4. ขั้นตอนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542

รัฐวิสาหกิจใดที่มีความประสงค์จะเปลี่ยนทุนทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นทุนเรือนหุ้นในรูปแบบบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด จะทำเรื่องเสนอต่อกระทรวงเจ้าสังกัดของรัฐวิสาหกิจให้ความเห็นชอบก่อนแล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจและดำเนินการตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ต่อไป

(1) คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติในหลักการและแนวทางให้ดำเนินการนำทุนบางส่วนหรือทั้งหมดมาแปลงเป็นทุนเรือนหุ้นในรูปแบบของบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด

(2) เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการตามข้อ (1) แล้ว คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัท (ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงตามรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง) จะพิจารณารายละเอียดในการแปลงทุนเป็นทุนเรือนหุ้นให้เหมาะสมกับวิสาหกิจแต่ละแห่ง เช่น

- กำหนดกิจการ สิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบ และสินทรัพย์ส่วนที่จะโอนไปให้แก่บริษัทที่จะจัดตั้งขึ้น

- กำหนดทุนเรือนหุ้นหรือทุนจดทะเบียนสำหรับการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำนวนหุ้น และมูลค่าของหุ้นแต่ละหุ้น ตลอดจนรายการต่าง ๆ ที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้น

- กำหนดพนักงานที่จะให้เป็นลูกจ้างของบริษัท

- จัดทำหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัท

- จัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการกำหนด จำกัด หรือลดอำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ ต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายจัดตั้ง หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ

- จัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดเงื่อนไขเวลายุบเลิกรัฐวิสาหกิจในกรณีมีการโอนกิจการไปทั้งหมด

- จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(3) เมื่อคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัท พิจารณารายละเอียดต่าง ๆ แล้ว ก็นำเสนอ คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจเพื่อพิจารณาต่อไป

(4) คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจพิจารณารายละเอียดในการจัดตั้งบริษัทตามข้อ 2 และเสนอคณะรัฐมนตรี

(5) เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติรายละเอียดในการเปลี่ยนทุนขององค์การใดเป็นทุนเรือนหุ้นแล้ว ก็ให้นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดแล้วแต่กรณี จดทะเบียนบริษัทตามกฎหมายนั้น โดยในขั้นแรกให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นแทนรัฐบาลทั้งหมด ซึ่งบริษัทดังกล่าวยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่

5. คำอธิบายรายมาตรา

พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ

พ.ศ. 2542

เนื่องจากพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงต้องกำหนดคำปวารณาดังกล่าวไว้เพื่อแสดงถึงบทบัญญัติของพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจบางมาตรา จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า "พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542"

คำอธิบาย กำหนดชื่อกฎหมายฉบับนี้ว่า “พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542” ทั้งนี้เนื่องจาก เป็นกฎหมายเพื่อแปลง “ทุน” ของรัฐวิสาหกิจประเภทองค์การของรัฐบาลและหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของให้เป็น “ทุนเรือนหุ้น” ของรัฐวิสาหกิจในรูปแบบบริษัท ดังนั้นชื่อของกฎหมายจึงสอดคล้องกับเจตนารมณ์และสาระสำคัญของกฎหมาย

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

คำอธิบาย กำหนดวันที่กฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"รัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณที่ไม่ใช่บริษัท จำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด

"บริษัท" หมายความว่า บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด

"พนักงาน" หมายความว่า พนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ และให้หมายความรวมถึง ผู้ว่าการ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ เลขาธิการ และบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกันกับ ตำแหน่งดังกล่าวด้วย

คำอธิบาย กำหนดคำจำกัดความที่ใช้ในกฎหมายนี้คือ

1. "รัฐวิสาหกิจ" ตามกฎหมายนี้หมายถึง องค์การของรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ คือพระราชบัญญัติ ประกาศคณะปฏิวัติ พระราชกำหนด หรือพระราชกฤษฎีกา เช่น การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของซึ่งอาจไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลเนื่องจากอาจถูกจัดตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรี เช่น โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง โรงงานไฟ องค์การสุรา กรมสรรพสามิต โรงพิมพ์ตำรวจ กรมตำรวจ สำนักงานธนนาครเคราะห์ กรมประชาสัมพันธ์ เนื่องจากกฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์ในการแปลงเป็นบริษัทเท่านั้น ความหมายของรัฐวิสาหกิจจึงไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในรูปบริษัท ซึ่งรัฐถือหุ้นมากกว่าร้อยละ 50 อยู่แล้ว เช่น บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) บริษัทขนส่ง จำกัด บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด บริษัทอู่กรุงเทพ จำกัด ฯลฯ
2. "บริษัท" เนื่องจากกฎหมายนี้เปิดโอกาสให้แปลงเป็นบริษัทมหาชนจำกัด หรือบริษัทจำกัด ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง ดังนั้นจึงกำหนดความหมายรวมถึงบริษัททั้ง 2 ประเภทดังกล่าว
3. "พนักงาน" หมายถึง พนักงาน ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราวของรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนถึงผู้บริหารสูงสุดขององค์การ

มาตรา ๔ ในกรณีที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะนำทุนบางส่วนหรือทั้งหมดของรัฐวิสาหกิจใดมา
เปลี่ยนสภาพเป็นหุ้นในรูปแบบของบริษัทให้กระทำได้ตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย บทบัญญัตินี้มีได้มีสภาพบังคับให้ทุกรัฐวิสาหกิจต้องแปลงเป็นบริษัท เมื่อพ.ร.บ.
นี้มีผลใช้บังคับ แต่มีเจตนารมณ์ให้รัฐวิสาหกิจใดที่มีความประสงค์จะเปลี่ยน
รูปแบบจากรัฐวิสาหกิจที่เป็นองค์การของรัฐบาลไปเป็นบริษัทมหาชนจำกัดหรือ
บริษัทจำกัดไม่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนปกติ แต่ให้ดำเนินการจดทะเบียนเป็น
บริษัทได้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน
กรรมการ รัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินสิบห้าคน ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ
ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินหกคนเป็นกรรมการ ให้ปลัดกระทรวงการคลังเป็น
กรรมการและเลขานุการ และให้ผู้แทนกระทรวงการคลังเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

คำอธิบาย กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจเนื่องจาก
คณะกรรมการชุดนี้เป็นคณะกรรมการพิจารณานโยบาย องค์ประกอบของ
คณะกรรมการจึงประกอบไปด้วย นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีจำนวนไม่เกิน 15
คน นอกจากนั้นจะเป็นข้าราชการประจำซึ่งมีตำแหน่งที่สำคัญทางด้านการเงิน
กฎหมายและนโยบายภาพรวมของประเทศและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเป็นกลาง
และเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ คณะกรรมการชุดนี้มีจำนวนรวมทั้งหมดไม่
เกิน 26 คน คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจนี้เป็นคณะกรรมการที่
พิจารณารัฐวิสาหกิจทุกแห่งที่จะเปลี่ยนทุนเป็นหุ้น

มาตรา ๖ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่

คำอธิบาย กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 5 ไว้ที่ 2 ปี เพื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะได้ทำหน้าที่อย่างต่อเนื่อง แต่ในขณะเดียวกันหากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิท่านนั้นไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายก็เปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงได้เมื่อครบวาระการดำรงตำแหน่ง

มาตรา ๗ การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ ให้แต่งตั้งโดยระบุดังบุคคล

คำอธิบาย กำหนดเพื่อให้ชัดเจนว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้แต่งตั้งโดยระบุดังบุคคลท่านนั้น ไม่สามารถแต่งตั้งโดยวิธีอื่นได้ โดยสามารถเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มาร่วมเป็นกรรมการได้โดยตรง

มาตรา ๘ นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙

คำอธิบาย กำหนดการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

มาตรา ๙ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๒) ได้รับหรือเคยได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๓) เป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

(๔) เป็นหรือภายในระยะเวลาสามปีก่อนวันได้รับแต่งตั้งเคยเป็นกรรมการหรือผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการจัดการหรือมีส่วนได้เสียในนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้รับสัมปทาน ผู้ร่วมทุน หรือมีประโยชน์ได้เสียเกี่ยวข้องกับกิจการของรัฐวิสาหกิจที่จะเปลี่ยนทุนเป็นหุ้น

คำอธิบาย กำหนดลักษณะต้องห้ามของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไว้ 4 ประการที่ทำให้ไม่สามารถดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจได้ หรือหากดำรงตำแหน่งแล้วต่อมาภายหลังมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิท่านนี้ต้องพ้นจากตำแหน่งไป

ลักษณะต้องห้ามของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่สำคัญ 2 ประการคือ

(1) มาตรา 9(3)กำหนดเพื่อให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีความเป็นกลางและมีอิสระในการพิจารณา

(2) มาตรา 9 (4) กำหนดให้ภายในระยะเวลา 3 ปี ก่อนวันได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มิให้ผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นกรรมการหรือผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจจัดการหรือผู้ที่มีส่วนได้เสียในทางใดทางหนึ่งของธุรกิจเอกชนที่เป็นผู้รับสัมปทานหรือผู้ร่วมทุนหรือผู้มีประโยชน์ได้เสียเกี่ยวข้องกับกิจการรัฐวิสาหกิจที่จะเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นเข้ามาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้เพื่อต้องการให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีความเป็นกลางจริงๆ

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

คำอธิบาย กำหนดเรื่องการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิคนใหม่รับวาระต่อจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิคนเดิมนอกจากนี้ยังมีกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่ได้ถูกแต่งตั้งในคราวเดียวกัน กฎหมายก็กำหนดให้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ถูกแต่งตั้งใหม่มีวาระที่เหลือเท่ากับผู้ที่ได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๑๑ กรรมการตามมาตรา ๕ ที่ไม่ใช่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ถ้าเป็นหรือภายในระยะเวลาสามปีก่อนวันที่ได้รับแต่งตั้งเคยเป็นผู้ถือหุ้นหรือกรรมการหรือผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือที่ปรึกษาการเงิน ที่ปรึกษาการจัดการจำหน่ายหุ้น หรือผู้ทำหน้าที่จัดจำหน่ายหุ้น หรือมีส่วนได้เสียในนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้รับสัมปทาน ผู้ร่วมทุน หรือมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับกิจการของรัฐวิสาหกิจที่จะเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นของบริษัท ให้แจ้งกรณีดังกล่าวต่อคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจเป็นหนังสือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตนเข้าปฏิบัติหน้าที่หรือนับแต่วันที่กรณีดังกล่าวเกิดขึ้น

คำอธิบาย กำหนดไว้สำหรับกรรมการในคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจ ที่เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีและข้าราชการประจำ หากภายใน 3 ปีก่อนวันที่ได้รับแต่งตั้ง หรือระหว่างที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการแล้วเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะต่างๆตามที่พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจกับรัฐวิสาหกิจที่จะเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นของบริษัท จะต้องแจ้งการมีส่วนได้ส่วนเสียนั้นต่อคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจ

การกำหนดเช่นนี้เนื่องจากนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และข้าราชการประจำไม่สามารถเลือกที่จะไม่ปฏิบัติได้เพราะอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ และบางกรณีเกิดขึ้นเนื่องจากภาครัฐได้สั่งการให้เข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียมิได้เกิดขึ้นเพราะตนเอง ดังนั้นจึงกำหนดให้เป็นกรรมการได้แต่ต้องแจ้งให้ทราบเพื่อกรรมการทุกท่านจะได้รับทราบถึงการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องของกรรมการเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการพิจารณา

มาตรา ๑๒ ภายในระยะเวลาสามปีนับแต่พ้นจากตำแหน่ง กรรมการตามมาตรา ๕ จะเป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นกรรมการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ ที่ปรึกษาการเงิน หรือที่ปรึกษาการจัดการจำหน่ายหุ้นหรือผู้ทำหน้าที่จัดจำหน่ายหุ้น หรือได้รับเงินหรือประโยชน์ใดๆเป็นพิเศษนอกเหนือจากธุรกิจหรือการงานตามปกติของนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้รับสัมปทาน ผู้ร่วมทุนหรือบริษัทที่จัดตั้งขึ้นโดยการเปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัทนั้นมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีของข้าราชการประจำที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการหรือ

รัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง

คำอธิบาย กำหนดไว้เพื่อเป็นมาตรการป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่กรรมการทุกคนได้รับในขณะปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งอาจนำไปใช้เป็นประโยชน์ไม่ว่าในฐานใดๆ ตามที่กฎหมายกำหนดภายหลังจากการดำรงตำแหน่ง ดังนั้นจึงมีการบัญญัติให้ภายในระยะเวลา 3 ปีหลังจากที่กรรมการทุกคนพ้นจากตำแหน่งจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลที่รับสัมปทานเพื่อร่วมทุน หรือกับบริษัทที่จัดตั้งขึ้นไม่ได้ ยกเว้นกรณีสำหรับข้าราชการประจำที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องนี้ เนื่องจากข้าราชการประจำอาจได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในบริษัทซึ่งเป็นไปตามตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการประจำผู้นั้น โดยไม่สามารถที่จะเลือกหรือหลีกเลี่ยงได้

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติในหลักการและแนวทางให้ดำเนินการนำทุนบางส่วนหรือทั้งหมดของรัฐวิสาหกิจมาเปลี่ยนสภาพเป็นหุ้นในรูปแบบของบริษัท
- (๒) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นและการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทตามที่คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทเสนอตามมาตรา ๒๑
- (๓) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการกำหนดรัฐมนตรีที่จะกำกับดูแลในด้านนโยบายของบริษัทที่จะจดทะเบียนจัดตั้งตาม (๒)
- (๔) เสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๒๖
- (๕) กำกับดูแลให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) พิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

คำอธิบาย กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจได้แก่

- (1) เสนอความเห็นชอบการแปลงทุนบางส่วนหรือทั้งหมดมาเป็นทุนเรือนหุ้น และให้ความเห็นชอบการจัดตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ตามที่ คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทเสนอ
- (2) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องต่างๆเกี่ยวกับการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้น และการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท
- (3) เนื่องจากมาตรา 26 กำหนดในเรื่องของอำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ที่ รัฐวิสาหกิจได้รับตามกฎหมายจัดตั้งหรือตามกฎหมายอื่น ซึ่งการกำหนดให้ รัฐวิสาหกิจที่แปลงมาจะคงมีอำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์อะไรบ้าง ให้กำหนด ในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งได้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาในรายละเอียดของ การจัดตั้งบริษัทแล้วตามมาตรา 13 (2) แล้ว
- (4) แต่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจมี อำนาจเสนอแนะการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ซึ่งตามมาตรา 26 วรรค 2 กำหนดว่า คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจต้องเสนอแนะ ให้ทบทุนแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงของธุรกิจประเภทนั้นอยู่เสมอ
- (5) กำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องต่างๆ ตามที่กำหนด ไว้ในมาตรา 19
- (6) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น การจัดทำระเบียบว่าด้วยการรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชน
- (7) พิจารณาเรื่องอื่นๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๔ การประชุมคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มา ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุมในเรื่องนั้น แต่ถ้าที่ประชุมขอให้ผู้นั้นชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็น ก็ให้ผู้นั้นในที่ประชุมได้เพื่อการนั้นเท่านั้น ในระหว่างที่กรรมการผู้นั้นต้องออกจากที่ประชุมให้ถือว่า คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจประกอบด้วยกรรมการทุกคนที่ไม่ใช่ผู้ที่ต้องออกจากที่ประชุม

คำอธิบาย กำหนดเรื่องที่ว่าด้วยจำนวนองค์ประชุม ซึ่งกำหนดไว้ที่กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ทั้งนี้จำนวนกรรมการทั้งหมดจะเป็นเท่าใดขึ้นอยู่กับกรรมการที่เป็นรัฐมนตรีและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะได้รับการแต่งตั้งเป็นจำนวนเท่าใด นอกจากนี้มาตรา 14 ยังกำหนดเรื่องประธานในที่ประชุมและการลงมติไว้ด้วย และถ้าเรื่องที่ประชุมกันอยู่นั้นมีกรรมการคนใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นก็ไม่มีสิทธิเข้าร่วมประชุมเฉพาะในเรื่องนั้น ในช่วงที่กรรมการผู้นั้นออกจากที่ประชุมจำนวนคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจก็ลดลงไปด้วย ส่งผลถึงองค์ประชุมของคณะกรรมการฯก็เปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนคณะกรรมการฯด้วย

มาตรา ๑๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจมีอำนาจเชิญผู้แทนจากหน่วยงานหรือบุคคลใดทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนมาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นได้

คำอธิบาย กำหนดไว้เพื่อเปิดกว้างให้คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจทำงานได้สะดวกยิ่งขึ้นและสามารถได้ข้อเท็จจริงจากแหล่งต่างๆได้ด้วย อันเป็นประโยชน์แก่การดำเนินการได้

มาตรา ๑๖ เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการให้เปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจใดเป็นหุ้นในรูปแบบของบริษัทแล้ว ให้มีคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัท ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงหรือทบวงที่

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือทบวงนั้น เป็นผู้กำกับดูแลรัฐวิสาหกิจที่จะเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นเป็นประธานกรรมการ

ปลัดกระทรวงการคลัง ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ อธิบดีกรมทะเบียนการค้า ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจนั้น ผู้แทนพนักงานของรัฐวิสาหกิจนั้นหนึ่งคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินสามคน ซึ่งจะแต่งตั้งตามความเหมาะสมของการเปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจนั้นเป็นหุ้นเป็นกรรมการ และผู้แทนกระทรวงการคลังเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้ประธานกรรมการและกรรมการโดยตำแหน่งตามวรรคหนึ่งพิจารณาแต่งตั้งกรรมการซึ่งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนพนักงาน โดยกรรมการผู้ทรงคุณภูมินั้นจะต้องแต่งตั้งจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการเงินและการบัญชี และในกิจการหรือการดำเนินการของรัฐวิสาหกิจที่จะเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นอย่างน้อยด้านละหนึ่งคน ส่วนผู้แทนพนักงานนั้นจะต้องแต่งตั้งจากนายกสมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือพนักงานที่คณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจนั้นเสนอในกรณีที่รัฐวิสาหกิจนั้นไม่มีสมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจ

ให้คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทแต่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเลขานุการตามที่เห็นสมควร

ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า ผู้ว่าการ ผู้อำนวยการ หรือบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกันกับตำแหน่งดังกล่าว

คำอธิบาย กำหนดให้มีคณะกรรมการที่เรียกว่า “คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัท” ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง ทั้งนี้เนื่องจาก ปลัดกระทรวงเจ้าสังกัด ผู้บริหารสูงสุดและผู้แทนพนักงานของรัฐวิสาหกิจแตกต่างกันไป คณะกรรมการตามมาตรานี้จะพิจารณารายละเอียดในการจัดตั้งบริษัทหลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการแล้ว ตามมาตรา 13 (1) องค์ประกอบของคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทมีจำนวนกรรมการทั้งหมด 11 คน โดยมีผู้แทนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารสูงสุด และผู้แทนพนักงานรัฐวิสาหกิจที่จะแปลงเป็นบริษัทเข้าร่วมพิจารณาด้วย สำหรับกรรมการผู้ทรงคุณภูมินี้มีจำนวนไม่เกิน 3 คนซึ่งจะต้องมีความเชี่ยวชาญด้านการเงินและการบัญชี และด้านกิจการของรัฐวิสาหกิจนั้นด้วย

มาตรา ๑๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๖ พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

- (๓) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) คณะกรรมการมีมติให้ออก
- (๕) มีลักษณะต้องห้ามของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕

คำอธิบาย กำหนดเรื่องการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัท

มาตรา ๑๘ ให้นำมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทโดยอนุโลมแล้วแต่กรณี แต่ข้อห้ามมิให้เป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นกรรมการหรือผู้มีอำนาจในการจัดการในบริษัทที่จัดตั้งขึ้นโดยการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นของ รัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัทตามมาตรา ๑๒ มิให้ใช้บังคับกับกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทซึ่งเป็น ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจหรือผู้แทนพนักงานของรัฐวิสาหกิจ

คำอธิบาย เมื่อมีคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัท จึงต้องมีการกำหนดเรื่องวาระการ ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 6 หลักเกณฑ์การแต่งตั้งตามมาตรา 7 การพ้นจาก ตำแหน่งก่อนวาระตามมาตรา 10 การให้กรรมการที่มีใช้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ แจ้งถึงการเข้าไปมีส่วนได้เสียในนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบริษัทที่จะจัดตั้งขึ้น หรือ ในบริษัทที่จะจัดตั้งขึ้นตามมาตรา 11 มาตราการป้องกันการใช้อำนาจเพื่อเป็น ประโยชน์ภายหลังการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๒ และการนับองค์ประชุม และการลงคะแนนเสียงตามมาตรา 14 สำหรับการยกเว้นผู้บริหารสูงสุดและ พนักงานของรัฐวิสาหกิจที่เป็นกรรมการในคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัท สามารถเข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารในบริษัทที่จัดตั้งขึ้นได้ เนื่องจากในทางปฏิบัติผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจก็ควรไปเป็นผู้บริหารของ บริษัทนั้นต่อไปและหากภายหลัง 3 ปีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง บริษัทได้มีการ จำหน่ายหุ้นให้พนักงาน บุคคลดังกล่าวก็สามารถเป็นเจ้าของหุ้นได้เช่นกัน

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทมีหน้าที่เสนอแนะรายละเอียดเกี่ยวกับบริษัทที่จะจัดตั้งขึ้นโดยการเปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัทนั้น ตามหลักการและแนวทางที่คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติตามมาตรา ๑๓ (๑) ทั้งนี้ โดยให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดกิจการ สิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบ และสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจส่วนที่จะโอนให้แก่บริษัทที่จะจัดตั้งขึ้น และส่วนที่จะให้ตกเป็นของกระทรวงการคลัง

(๒) กำหนดพนักงานที่จะให้เป็นลูกจ้างของบริษัท

(๓) กำหนดทุนเรือนหุ้นหรือทุนจดทะเบียนสำหรับการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท จำนวนหุ้น และมูลค่าของหุ้นแต่ละหุ้น ตลอดจนรายการต่าง ๆ ที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้น

(๔) กำหนดชื่อของบริษัท

(๕) กำหนดโครงสร้างการบริหารงานบริษัท รายชื่อกรรมการบริษัท และผู้สอบบัญชีในวาระเริ่มแรก (๖) จัดทำหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัท

(๗) จัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๒๖

(๘) จัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดเงื่อนไขเวลาขุบเลิกรัฐวิสาหกิจในกรณีมีการโอนกิจการของรัฐวิสาหกิจไปทั้งหมด

(๙) จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีการรับฟังความคิดเห็นในเรื่องตาม (๑) (๒) (๗) และ (๘)

(๑๐) พิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจมอบหมายรัฐวิสาหกิจหนึ่งจะเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นและจัดตั้งเป็นบริษัทเดียวหรือหลายบริษัทก็ได้ และในกรณีที่จะมีการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นของหลายบริษัทนั้น จะกระทำในคราวเดียวกันหรือไม่ก็ได้ หรือรวมกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนของหลายรัฐวิสาหกิจมาจัดตั้งเป็นบริษัทเดียวหรือหลายบริษัทก็ได้

ข้อมูลข่าวสารที่คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทจัดทำขึ้นให้เปิดเผยต่อสาธารณชน เว้นแต่กรณีที่อยู่ในระหว่างดำเนินการและอาจทำให้รัฐเสียประโยชน์

คำอธิบาย กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทซึ่งเกี่ยวกับรายละเอียดของการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นเช่น

(1) การกำหนดกิจการ สิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบ และสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจว่าส่วนใดควรไปอยู่กับบริษัท และส่วนที่ตกเป็นของกระทรวงการคลัง สำหรับส่วนที่ตกเป็นของกระทรวงการคลังได้บัญญัติไว้สำหรับกรณีการที่รัฐวิสาหกิจได้เวนคืนที่ดินจากประชาชนมาเพื่อการต่าง ๆ เมื่อแปลงเป็นบริษัทแล้ว ที่ดินนั้นอาจจะพิจารณาให้ตกเป็นที่ราชพัสดุได้เพื่อกำหนดให้ที่ดินดังกล่าวใช้เพื่อการนี้เท่านั้น

(2) กำหนดพนักงานที่จะไปอยู่กับบริษัทที่จัดตั้งขึ้น

เหตุที่ต้องมีการกำหนด (1) และ (2) เนื่องจากกฎหมายนี้รัฐวิสาหกิจหนึ่งอาจแยกเป็นหลายบริษัทก็ได้ หรือแยกออกมาตั้งเป็นบริษัทเฉพาะกิจกรรมก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องไปจัดตั้งเป็นบริษัททั้งหมดในคราวเดียว ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องแยกกิจการ สิทธิหนี้ ความรับผิดชอบ และสินทรัพย์ รวมทั้งพนักงานส่วนที่จะโอนไปยังบริษัทนั้นๆ สำหรับรัฐวิสาหกิจใดที่จะแปลงเป็นบริษัททั้งหมดบริษัทเดียวก็ให้โอนกิจการ สิทธิหนี้ ความรับผิดชอบ รวมทั้งพนักงานไปยังบริษัททั้งหมดในคราวเดียวกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายนี้มิได้มีการปลดพนักงานออกแต่อย่างใดนอกจากนี้หน้าที่ของคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทก็จะเป็นการดำเนินการในส่วนของการจัดตั้งบริษัท ทั่วไป เช่น การกำหนดโครงสร้างการบริหาร การจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัท และกฎหมายฉบับนี้ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชน จึงบัญญัติให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญ เช่น การกำหนดส่วนที่โอนไปเป็นของบริษัท การกำหนดพนักงาน เป็นต้น รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีข้อยุติและไม่ทำให้รัฐเสียประโยชน์ต่อสาธารณชน

มาตรา ๒๐ คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนก็ได้

คณะอนุกรรมการต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้สำหรับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ และให้นำมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับแก่คณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

คำอธิบาย เป็นการให้อำนาจแก่คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัท แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อให้ทำหน้าที่ใดๆ ก็ได้ เนื่องจากหน้าที่ของคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทมีอยู่มาก บางกิจกรรมต้องอาศัยคณะกรรมการซึ่งมีความคล่องตัวกว่า หรือบางกิจกรรมต้องทำควบคู่กันไป จึงต้องมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัท

มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทรายงานรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัทตามมาตรา ๑๙ ต่อคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจเพื่อพิจารณา

คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจอาจแก้ไขเพิ่มเติมข้อเสนขอของคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทได้ตามที่เห็นสมควร แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้เปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจนั้นเป็นหุ้นและจัดตั้งบริษัทต่อไป

คำอธิบาย เมื่อคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทจัดทำรายละเอียดตามมาตรา 19 แล้วก็จะเสนอให้คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจพิจารณาแก้ไข เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป

มาตรา ๒๒ เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้เปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจใดเป็นหุ้นและจัดตั้งบริษัทแล้วให้นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี จดทะเบียนบริษัทนั้น ตามรายละเอียดที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ

การจดทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมใด ๆ อันเกี่ยวแก่การนั้นให้หุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง เป็นหุ้นที่มีการชำระค่าหุ้นเต็มมูลค่าแล้ว และให้กระทรวงการคลังถือหุ้นดังกล่าวไว้ทั้งหมด

การจดทะเบียนตามวรรคหนึ่งมิให้นำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพและการจัดตั้งบริษัทมาใช้บังคับ

เมื่อมีการจดทะเบียนบริษัทตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้การดำเนินกิจการของบริษัทเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ และให้รายการต่าง ๆ เกี่ยวกับบริษัทที่ได้จดทะเบียนไว้มีผลบังคับใช้ได้ต่อไป จนกว่าจะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

คำอธิบาย เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้ว ก็ให้นำกิจการของรัฐวิสาหกิจบางส่วนหรือทั้งหมดแล้วแต่กรณีนั้น ไปจดทะเบียนเป็นบริษัทตามรายละเอียดที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ ซึ่งถ้าจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดก็จะเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ถ้าเป็นบริษัทมหาชนจำกัดก็จะเป็นไปตามกฎหมายบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งจะได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนบริษัทด้วย โดยให้กระทรวงการคลังถือหุ้นทั้งหมด นอกจากนี้กฎหมายได้คำนึงถึงกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามวิธีการจดทะเบียนตามปกติได้ เช่นจำนวนผู้เริ่มก่อการ 7 คนขึ้นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือผู้จัดตั้งจำนวน 15 คนขึ้นไปตาม

กฎหมายบริษัทมหาชนจำกัด เนื่องจากเมื่อเริ่มจัดตั้งบริษัทนั้นจะมีเพียง
กระทรวงการคลังเพียงรายเดียวที่ถือหุ้นของบริษัท กฎหมายนี้จึงต้องยกเว้นไม่
ต้องปฏิบัติตามในเรื่องสภาพและการจัดตั้งบริษัทไว้

มาตรา ๒๓ ในระหว่างที่กระทรวงการคลังยังมิได้อोनหุ้นที่ถืออยู่ให้แก่บุคคลอื่น มิให้นำ
บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด ในส่วนที่ว่า
ด้วยจำนวน ผู้ถือหุ้นและจำนวนหุ้นที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนจะพึงถือไว้ได้มาใช้บังคับ และให้ถือว่าความเห็น
ของกระทรวง การคลังอันเกี่ยวกับบริษัทนั้น เป็นมติของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น
ความเห็นของกระทรวงการคลังที่แจ้งไปยังนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือนายทะเบียนบริษัท
มหาชนจำกัดให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำอธิบาย เนื่องจากเมื่อแปลงเป็นบริษัท กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นรายเดียวทั้งหมด
การประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นตามที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดจึงไม่จำเป็นต้องดำเนินการตาม
กฎหมายนี้ ให้ถือว่าความคิดเห็นของกระทรวงการคลังคือมติของที่ประชุมใหญ่ผู้
ถือหุ้น นอกจากนี้กฎหมายนี้ยังกำหนดให้ความเห็นของกระทรวงการคลังที่แจ้ง
ไปยัง นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือนายทะเบียนบริษัทมหาชนจำกัดให้
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เช่น บัญชีผู้ถือหุ้น รายงานประจำปี เป็นต้น ทั้งนี้
เพื่อประกาศให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบถึงการดำเนินการของบริษัทนั้นๆ

มาตรา ๒๔ ในวันที่จดทะเบียนบริษัทตามมาตรา ๒๒ ให้บรรดากิจการ สิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบ
และสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการอนุมัติโอนไปเป็นของบริษัท หรือเป็นของ
กระทรวงการคลัง แล้วแต่กรณี

ในกรณีหนี้ที่โอนไปเป็นของบริษัทตามวรรคหนึ่งเป็นหนี้ที่กระทรวงการคลังค้ำประกันอยู่แล้ว ให้
กระทรวงการคลังค้ำประกันหนี้้นั้นต่อไป โดยอาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการค้ำประกันก็ได้ เว้นแต่จะมีการ
ตกลงกับเจ้าหนี้ให้ลดหรือปลดเปลื้องภาระการค้ำประกันของกระทรวงการคลังนั้น

สิทธิตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงสิทธิตามสัญญาเช่าที่ดินที่เป็นที่ราชพัสดุหรือสาธารณ
สมบัติของแผ่นดินที่รัฐวิสาหกิจมีอยู่ในวันจดทะเบียนบริษัทนั้นด้วย

ส่วนสิทธิในการใช้ที่ราชพัสดุหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่รัฐวิสาหกิจเคยมีอยู่ตามกฎหมายที่ราชพัสดุหรือกฎหมายอื่น ให้บริษัทมีสิทธิในการใช้ที่นั้นต่อไปตามเงื่อนไขเดิม แต่ต้องจ่ายค่าตอบแทนเป็นรายได้แผ่นดินตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

คำอธิบาย กำหนดให้การโอนกิจการ สิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบ และสินทรัพย์ โอนไปเป็นของบริษัท ณ วันที่จดทะเบียนบริษัท ซึ่งการโอนนั้นมีผลตามกฎหมายทันที จึงทำให้ไม่ต้องทำสัญญาระหว่างผู้โอนกับผู้รับโอนอีก กฎหมายนี้ยังคำนึงถึงหนี้ที่มีการค้ำประกันจากกระทรวงการคลัง ให้มีการค้ำประกันต่อไปเพื่อให้บริษัทสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากบริษัทดังกล่าวยังคงมีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ในขณะที่แปลงทุนเป็นทุนเรือนหุ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ได้กำหนดให้อาจมีการเก็บค่าธรรมเนียมการค้ำประกันได้ เพื่อให้บริษัทนั้นไม่มีความได้เปรียบบริษัทเอกชนทั่วไป ซึ่งรวมทั้งการเปลี่ยนสิทธิการใช้ที่ราชพัสดุหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดินเป็นสิทธิการเช่าแทน

มาตรา ๒๕ ในวันจดทะเบียนบริษัทตามมาตรา ๒๒ ให้บรรดาพนักงานตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติเป็นลูกจ้างของบริษัทที่จัดตั้งขึ้นโดยการเปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัทนั้น ให้พนักงานตามวรรคหนึ่งได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ไม่น้อยกว่าที่เคยได้รับอยู่เดิม กับให้ถือว่าเวลาการทำงานของพนักงานดังกล่าวในรัฐวิสาหกิจเดิมเป็นเวลาการทำงานในบริษัท โดยไม่ถือว่าการเปลี่ยนสภาพจากรัฐวิสาหกิจเดิมเป็นบริษัทนั้นเป็นการเลิกจ้าง

ให้กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับพนักงานของรัฐวิสาหกิจเดิมที่เปลี่ยนสภาพเป็นบริษัทยังคงอยู่ต่อไป โดยให้บริษัทมีฐานะเป็นนายจ้างร่วมกับรัฐวิสาหกิจเดิม หรือแทนรัฐวิสาหกิจเดิม แล้วแต่กรณี

คำอธิบาย เป็นมาตรการในการให้หลักประกันแก่พนักงานว่าจะได้รับเงินเดือน ค่าจ้างหรือสิทธิประโยชน์ต่างๆ ไม่น้อยกว่าที่เคยได้รับเมื่อครั้งยังอยู่กับรัฐวิสาหกิจประเภทองค์การของรัฐ อีกทั้งกำหนดให้กองทุนสำรองเลี้ยงชีพโอนไปกับบริษัทด้วย ที่กำหนดแยกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพมาบัญญัติเฉพาะ เพราะกองทุนดังกล่าวมีฐานะเป็นนิติบุคคลจึงได้ถูกรวมไว้ในกิจการ สิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบ และสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่โอนไป

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่กฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่มีการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นของบริษัทหรือกฎหมายอื่น มีบทบัญญัติให้อำนาจรัฐวิสาหกิจดำเนินการใด ๆ ต่อบุคคล ทรัพย์สิน หรือสิทธิของบุคคล หรือมีบทบัญญัติให้การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจนั้นได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการใด หรือได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องใดหรือมีบทบัญญัติให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจนั้นเป็นกรณีเฉพาะ หรือมีบทบัญญัติคุ้มครองกิจการ พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ ให้ถือว่าบทบัญญัตินั้นมีผลใช้บังคับต่อไปโดยบริษัทมีฐานะอย่างเดียวกับรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายดังกล่าว แต่อำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ที่ว่ำนั้นอาจจำกัดหรืองดได้ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาและอาจกำหนดในพระราชกฤษฎีกาให้อำนาจนั้นเป็นของคณะกรรมการคณะหนึ่งคณะใดตามที่กำหนด หรือจะให้แต่งตั้งโดยคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจ และให้นำมาตรา ๙ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีตามวรรคหนึ่งให้ดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกาให้บริษัทคงมีอำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์เพียงเท่าที่จำเป็นแก่การดำเนินงานที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมในการแข่งขันทางธุรกิจ การควบคุมให้การใช้อำนาจทางกฎหมายเป็นไปโดยถูกต้อง และการรักษาประโยชน์ของรัฐ ประกอบด้วย โดยจะกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติหรือให้กรณีใดจะต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการตามวรรค ๑ ก่อนก็ได้ และคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจต้องเสนอแนะให้ทบทุนแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกา ดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจประเภทนั้นอยู่เสมอ

ในกรณีที่รัฐวิสาหกิจที่มีการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นของบริษัทได้ทำสัญญาที่มีข้อกำหนดให้บุคคลผู้เป็นคู่สัญญาได้มีสิทธิในการดำเนินการใด ให้ถือว่าคู่สัญญาดังกล่าวมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการกิจการตามสัญญานั้นต่อไป จนกว่าสัญญาจะสิ้นสุด แต่ต่อมาจะมีกฎหมายกำหนดให้กิจการนั้นต้องจัดให้มีการแข่งขันโดยเสรีก็ตาม

อำนาจของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง อำนาจของรัฐมนตรีผู้กำกับดูแล อำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ตามวรรคหนึ่งและวรรคสามเป็นอันสิ้นสุดลงเมื่อมีการตรากฎหมายว่าด้วยการดำเนินการที่บริษัทตามวรรคหนึ่งหรือคู่สัญญาตามวรรคสามดำเนินการอยู่ โดยกิจการของบริษัทหรือของคู่สัญญาดังกล่าว แล้วแต่กรณี ต้องอยู่ในบังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยกลาานั้น ตามหลักการแห่งความเท่าเทียมกันอย่างเป็นธรรมในการแข่งขันทางธุรกิจ และในกรณีที่กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้กิจการนั้นต้องได้รับอนุญาตหรือสัมปทาน หรือต้องดำเนินการใด ๆ บริษัทหรือคู่สัญญาดังกล่าวมีคำขอ ก็ให้อนุญาตหรือให้สัมปทาน หรือให้ดำเนินการดังกล่าวได้ สำหรับกรณีของคู่สัญญาให้มีสิทธิดังกล่าวได้เท่าระยะเวลาที่เหลืออยู่ตามสัญญา เว้นแต่คู่สัญญาจะยินยอมสละสิทธิดังกล่าว หรือคณะรัฐมนตรีมีมติให้สิทธิดังกล่าวสิ้นสุดลงโดย ชดเชยค่าเสียหายให้ตามความเป็นธรรม

อำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ตามวรรคหนึ่งให้สิ้นสุดลงเมื่อบริษัทนั้นสิ้นสภาพการเป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

คำอธิบาย ในกรณีที่กฎหมายจัดตั้งของรัฐวิสาหกิจที่มีการเปลี่ยนทุนเป็นทุนเรือนหุ้นหรือกฎหมายอื่นมีบทบัญญัติให้อำนาจรัฐวิสาหกิจดำเนินการใดๆต่อบุคคล ทรัพย์สิน หรือสิทธิของบุคคล หรือมีบทบัญญัติให้การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจนั้น ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการใด หรือได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องใด หรือมีบทบัญญัติให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจนั้น เป็นกรณีเฉพาะ หรือมีบทบัญญัติคุ้มครองกิจการ พนักงานหรือลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ ให้ถือว่าบทบัญญัตินั้นยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป อย่างไรก็ตาม อำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ที่วานั้น อาจจำกัดหรือดัดได้ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา โดยถือหลักว่าบริษัทจะมีอำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ เพียงเท่าที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และอาจกำหนดให้อำนาจนั้นเป็นของ คณะกรรมการคณะหนึ่งคณะใดก็ได้ ทั้งนี้ อำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ ดังกล่าวข้างต้นสิ้นสุดลงเมื่อบริษัทนั้นสิ้นสภาพการเป็นรัฐวิสาหกิจตามนิยามของคำว่า รัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มีอำนาจวางหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้อำนาจต่างๆ ของบริษัทที่เกิดจากการเปลี่ยนทุนรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัทได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง รวมทั้งวางหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเพื่อให้การดำเนินการของบริษัทมีคุณภาพและอัตราค่าบริการหรือราคาที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายทั้งผู้ประกอบการและผู้บริโภค

ให้รัฐมนตรีผู้กำกับดูแลตามมาตรา ๑๓ (๓) มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง และมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทที่เกิดจากการเปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจเป็นหุ้นของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมาย ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดโดยคณะกรรมการตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

คำอธิบาย หลังจากที่มีการกำหนดว่า อำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ใดจะให้แก่บริษัทแล้ว คณะกรรมการ ตามมาตรา ๒๖ จะเป็นผู้วางหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้อำนาจนั้น ซึ่งรวมถึงการวางหลักเกณฑ์และเงื่อนไข เพื่อให้การดำเนินการมีคุณภาพ

และการคิดอัตราค่าบริการที่เป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภค ส่วนการ
ดำเนินกิจการตามปกติก็จะอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐมนตรี

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่ไม่มีมติคณะรัฐมนตรียุบเลิกรัฐวิสาหกิจใด ให้ถือว่ากฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ
นั้นเป็นอันยกเลิกตามเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นเพื่อการนั้น

ในกรณีที่บริษัทใดมีอำนาจ ได้รับยกเว้น มีสิทธิพิเศษ หรือได้รับความคุ้มครองตาม มาตรา ๒๖
ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่ถูกล้มเลิกคงใช้บังคับต่อไปตามระยะเวลาที่กำหนดใน
พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๒๖

คำอธิบาย ได้กำหนดขั้นตอนยกเลิกกฎหมายจัดตั้งเป็น 2 ขั้นตอน

- (1) คณะรัฐมนตรีมีมติให้ยุบเลิกรัฐวิสาหกิจ
 - (2) ออกพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดเงื่อนไขในยกเลิกกฎหมาย ซึ่งกฎหมาย
จัดตั้งจะถูกล้มเลิกตามเวลาที่กำหนดไว้
- ทั้งนี้อำนาจการได้รับยกเว้น มีสิทธิพิเศษได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 26 ยังมี
ผลใช้บังคับต่อไปตามเงื่อนไขที่กำหนดตามพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 26 ทั้งนี้
เพื่อให้การดำเนินงานของบริษัท(ที่แปลงมาจากองค์การของรัฐ)ยังคงดำเนินการ
การอยู่ต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง
-

มาตรา ๒๙ เมื่อได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ ให้รัฐบาล
รายงานสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อทราบโดยมิชักช้า

คำอธิบาย ให้รัฐบาลรายงานสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา เมื่อมีการออกพระราช
กฤษฎีกา ตามมาตรา 26 และมาตรา 28 เพื่อให้ทั้ง 2 สภา ได้รับทราบถึงความ
เป็นไปในการให้หรือจำกัดอำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ของรัฐวิสาหกิจที่จะแปลง
เป็นบริษัท และในการยกเลิกกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ

มาตรา ๓๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๒ หรือมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๒๐ ประกอบกับมาตรา ๑๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

คำอธิบาย เป็นบทกำหนดโทษ กรณีที่มีการฝ่าฝืนกฎหมาย

มาตรา ๓๑ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย กำหนดผู้รักษาการตามกฎหมายนี้

ภาคผนวก
สรุปความเป็นมาของกฎหมาย

รัฐบาล	ปี พ.ศ.	การดำเนินการ
พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	ปี 2530	คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจแห่งชาติ (กรช.) ได้มีมติให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาร่างกฎหมายเปลี่ยนแปลงสถานะภาพของรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายให้เป็น “บริษัทจำกัด” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณายกร่างขึ้นตามมติ กรช. โดยใช้ชื่อว่า “ร่าง พ.ร.บ. การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. . . .” แต่ในขณะนั้นมีการต่อต้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจจากกลุ่มสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจทำให้รัฐบาลต้องพักการดำเนินการในเรื่องนี้
นายอานันท์ ปันยารชุน	ปี 2534	กระทรวงการคลังได้เสนอร่างกฎหมายนี้อีกครั้งโดยเปลี่ยนชื่อจากเดิมเป็น “ร่าง พ.ร.บ. ทุนของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. . . .” และรวมการแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจเป็นบริษัทจำกัด กับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเข้าด้วยกัน ซึ่งกระทรวงการคลังได้เสนอร่าง พ.ร.บ. ทุนดังกล่าวต่อเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2534 แต่ได้ขอถอนเรื่องมาพิจารณาใหม่ให้รอบคอบอีกครั้ง
นายบรรหาร ศิลปอาชา	ปี 2539	คณะทำงานของกระทรวงการคลังได้พิจารณาประเด็นปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนศึกษากฎหมายที่คล้ายคลึงกันในประเทศต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขร่างกฎหมายให้สมบูรณ์และปรับปรุงร่างกฎหมายใหม่ และในวันที่ 17 กันยายน 2539 ได้เสนอร่าง พ.ร.บ. ทุนของรัฐวิสาหกิจให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ
พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ	ปี 2539 ปี 2540	1. ปลายเดือนกันยายน 2539 ได้มีการยุบสภา และมีการเลือกตั้งใหม่เป็นรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ รัฐบาลได้ยืนยันเสนอร่าง พ.ร.บ. ทุนของรัฐวิสาหกิจฯ ต่อคณะรัฐมนตรี แต่ปรากฏว่าส่วนราชการเสนอความเห็นที่แตกต่างกันไปสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงแจ้งว่าร่างกฎหมายนี้มีความขัดแย้ง จึงควรมีการหารือเพื่อให้ได้ข้อยุติก่อน จึงนำเสนอ คณะรัฐมนตรีให้พิจารณาต่อไป 2. เนื่องจากไม่สามารถหาข้อยุติในเรื่องร่างกฎหมายดังกล่าวได้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จึงส่งเรื่องให้กระทรวงการคลัง ทบทวนปรับปรุงให้สมบูรณ์ แล้วเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา อีกครั้งโดยด่วน

รัฐบาล	ปี พ.ศ.	การดำเนินการ
	ปี 2540 ปี 2540	3. คณะกรรมการกำกับนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจ (กนร.) ที่มี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นประธาน ได้จัดทำ “วิสัยทัศน์: การพัฒนารัฐวิสาหกิจไทย” เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติต่อไป ซึ่งในวิสัยทัศน์ที่จัดทำโดย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นี้ได้ระบุว่ารัฐบาลจะเร่งดำเนินการเสนอกฎหมาย <u>ทุนของรัฐวิสาหกิจให้แล้วเสร็จเป็นกฎหมายบังคับใช้ได้โดยเร็ว</u> 4. กระทรวงการคลังในฐานะเลขานุการ กนร. ได้เสนอร่าง พ.ร.บ. ทุนของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ให้ กนร. พิจารณา โดยในร่าง กฎหมายดังกล่าวจะมีขอบเขตเฉพาะการแปลงสภาพเป็นบริษัท เท่านั้น ซึ่ง กนร. ในคราวประชุมครั้งที่ 2/2540 ได้มีมติรับหลักการ ร่าง พ.ร.บ. ทุนของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.<u>เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2540</u> และได้เสนอร่างกฎหมายนี้ให้สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรีนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา <u>เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2540</u> โดยในหนังสือดังกล่าวได้ระบุว่าเพื่อให้ พ.ร.บ. ดังกล่าว <u>ถืออำนาจยให้การแปรรูปรัฐวิสาหกิจเป็นไปได้ในทางปฏิบัติได้ รวดเร็วยิ่งขึ้น</u>
นายชวน หลีกภัย	ปี 2541 ปี 2541 ปี 2541	1. เมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาล คณะกรรมการกำกับนโยบายด้าน รัฐวิสาหกิจ (กนร.) ที่มีรองนายกรัฐมนตรี(นายสุภชัย พานิชภักดิ์) เป็นประธาน ได้มีการประชุม ครั้งที่ 1/2541 และมีมติรับหลักการ ของร่างกฎหมายทุนรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีสาระสำคัญเช่นเดียวกับร่าง กฎหมายที่เสนอโดยรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธเมื่อวันที่ <u>15 มกราคม 2541</u> 2. ภายหลังที่ กนร. มีมติรับหลักการกระทรวงการคลังได้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติทุนฯ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการ <u>เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2541</u> 3. คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2541 เห็นชอบร่าง พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวและเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ต่อไป โดยร่างที่คณะรัฐมนตรีเสนอมีทั้งหมด 21 มาตรา

รัฐบาล	ปี พ.ศ.	การดำเนินการ
	ปี 2541	4. สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติทฤษฎี และได้รับหลักการเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2541 และตั้งคณะกรรมการพิจารณาวิสามัญพิจารณา โดยมีการประชุม 10 ครั้ง คณะกรรมการพิจารณาโดยแก้ไข 16 มาตรา ไม่มีการแก้ไข 5 มาตรา และเพิ่มเติม 8 มาตรา สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบกับร่างที่คณะกรรมการฯ แก้ไข เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2542 (มีทั้งสิ้น 29 มาตรา) และเสนอวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป
	ปี 2542	5. วุฒิสภาได้พิจารณารับหลักการเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2542 และตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา โดยมีการประชุม 8 ครั้ง คณะกรรมการฯ พิจารณาโดยแก้ไข 16 มาตรา ไม่มีการแก้ไข 11 มาตรา เพิ่มเติม 4 มาตรา ตัดออก 2 มาตรา (รวมทั้งสิ้น 31 มาตรา) และวุฒิสภาได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบกับร่างที่คณะกรรมการฯ แก้ไข เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2542
	ปี 2542	6. สภาผู้แทนราษฎรมีมติรับร่างกฎหมายที่แก้ไขโดยวุฒิสภา เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2542
	ปี 2542	7. พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ทำหนังสือถึงประธานสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2542 เสนอขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่าง พ.ร.บ. ทฤษฎี เป็นกฎหมายที่มีความขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญในสาระสำคัญหรือไม่อย่างไร
	ปี 2542	8. ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยว่าร่าง พรบ.ทฤษฎีวิสาหกิจ พ.ศ. ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2542
	ปี 2542	9. สำนักเลขาธิการ ครม. ได้นำร่าง พรบ.ทฤษฎี ทูลเกล้าฯ ถวายแล้ว เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2542
		10. ทรงลงพระปรมาภิไธย และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 128 ก วันที่ 16 ธันวาคม 2542 แล้ว
		11. พรบ. ทฤษฎี มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 ธันวาคม 2542